

LA VEU DE CATALUNYA

SETMANARI POPULAR

PRO ARIS ET FOCIS

REDACCIÓ:

Duch de la Victòria, número 9, 2.^{on}

ADMINISTRACIÓ:

Dormitori de Sant Francesch, núm. 5.

Sumari: Recorts y esperances.—Sobre 'l Monument que s' ha projectat axecar á Sitges, per Ramon N. Comas.—La Bandera Catalana, (poesia) per Joaquim Riera y Bertrán.—El Sastre en el Cel. (Rondalla alemanya) per F. y S.—Moviment Regionalista.—Dietari del Principat.—Notes curioses, per Ramon N. Comas. BOTLLETÍ SETMANAL: Santoral.—Etemérides.—Fires.—Festes majors.

RECORTS Y ESPERANCES

Cent vuytanta tres anys van fer ahir, que les tropes unides de França y Castella van caure sobre la noble Barcelona, y malgrat á la més heróyca de les defenses, gracies á la força del seu número y á la falta d' elements dels sitiats, pogueren soterrar al més altiu y al més poderós dels pobles de la Iberia.

Aquell día, lo terrible 11 de Setembre de 1714, al caure Barcelona al lliure arbitri del absolutisme reyal, Catalunya dexá d' esser Catalunya, puix va perdre en un moment totes ses glorioses franqueses y totes ses venerandes llibertats.

Des d' alashores, junyida nostra terra al més absorbent centralisme, ha seguit pas á pas la decadencia cada día més accentuada de la desgraciada Espanya, y mentres la insensatès madrilenya ha anat treballant d' una manera suau, pero continua, pera fer desaparèixer tot quant conserva nostra fesomia nacional, aquest Estat espanyol, ha seguit al mateix compás una marxa descendent que 'l porta fatalment á la més desastrosa de les desgracies.

Les desgracies d' Espanya, son una veritat de la que ja ni 'l més optimista dubta: la crisi no te remey, ni pot tenirne.

En cambi la Nacionalitat catalana, perseguida y maltractada pel conquistador de la manera més despótica, fa alguns anys que enlayrá un cant d' esperança y á la veu de sos poetes respongueren los seus historiadors y filosofhs, y avuy, en entussiasmador estol, son ja importants y valioses les forces que treballen coratjoses pera reconstituir lo que feu desaparèixer l' absolutisme del reys y volgué soterrar l' absolutisme dels parlaments.

¿Per que Espanya, ab tota la força que dona 'l poder, decau? ¿Per que Catalunya, malgrat á tots los despotismes, aspira y creu en sa regeneració?

Per que sobre la corona dels reys y sobre 'l poder dels parlaments, hi ha quelcom superior, Per que sobre 'ls artificis humans, hi ha la Naturallesa; sobre la voluntat dels homens, hi ha lo voler de Deu.

L' Estat espanyol, al constituhirse, no tingué altre móvil que l' interés de sos reys, y aquets, orgullosos ab lo poder de ses armes se cregueren prou forts per no respectar ni á la mateixa Naturallesa. Com aquesta es obra directa del mateix Deu, atentar á les lleys naturals era atentar á les lleys divines, y per lo tant no podia portar á cap éxit felíç. Per açó la Espanya, conjunt de pobles de diferente rassa y diferent origen, no pot subsistir sense un respecte lògich á ses varietats naturals, y mentres se treballa pera una ilusoria uniformitat, trontollará sa unitat y una ó altra generació será testimoni del desastrós fi que sos directors li preparen.

En cambi Catalunya, conjunt d' hòmens units per la comunitat d' origen y de llenguatge, que tenen les matexes aspiracions y demostren un mateix caràcter; colectivitat que reuneix de la manera més evident totes les condicions d' una veritable nació; per més que 'l despotisme ab tot son poder procurés ferli perdre tota sa peculiar fesomia, no podia dexar d' existir, sense contradir la superioritat de les lleys naturals sobre les lleys dels hòmens, y per açó encare que esquarterada y ab l' enemich en son sí, Catalunya, havia de seguir sent Catalunya, y un sol avís de sa existencia, havia de convencer á sos fills, que més que miserables provincies de un estat, son una nació ben definida y ab prou força pera arribar á reconquerir los drets que com á tal li corresponen.

Als desterrós, als suplicis, á les persecucions, suferts dos sigles enrera pels més distingits defensors de nostra llibertat nacional, correspón la Catalunya d' avuy confiant y treballant per la anyorada reconstitució d' una patria oficialment perduda; però que viu, ha viscut y viurá

per sempre més en los cors de tots los catalans.

¿Quán vindrà la felicitat restauració? Per demés seria assegurarho: dels catalans es de qui dependeix. Avuy sols pot assegurar-se que Catalunya, no dexaria d'aprofitarse, com altres vegades, de circumstancies que li acostessen l'anyorat jorn de sa benivolguda llibertat.

Sobre 'l Monument que s'ha projectat aixecar á Sitges

Entusiastes de tot quant contribuesca á enaltir aquesta nostra terra, nos enterárem ab goig de que á Sitges, en lo segon dia de sa festa major, se celebrá ab solemnitat l'acte de senyalar lo lloch que deu ocupar lo monument glorificador de la memoria d'en Domingo Theotocopuli, *el Greco*. Llegirem que s'havia dit en aquella cerimonia, que lo que s'estava fent era *una pedra posada al progrés del esperit*, un pas vers *l'ideal*, una *empenta donada á nostra patria ensopida*, un *crit de desvetllament y un exemple que seguir*, y lo dupte malhehit, nos induhí á averiguar lo que hi havia de veritat en tanta bellesa. Lo resultat fou aquest.

D'aquella figura imponderable, *el Greco*, ne traguerem en clar que, nascut en 1550 y fets sos estudis á Italia, vingué d'aquell pays com altres artistes, á Espanya, tal volta després de la mort del Tiziá á qui alguns tenen per son mestre; que en 1577 se trobava ja establert á Toledo y que en la mateixa ciutat va morir en 1625. Que durant los quaranta vuyt anys que visqué en aquella terra castellana, sa labor artística fou bastant copiosa y que va ésser un dels més acreditats pintors d'aquell temps, distingintse especialment en retratos. Que son estil no caracterisá aquell període y que altres colegas seus lograren major importancia y tingueren més dexebls que ell, de manera que ni fou lo *mestre de tota una época*, ni *doná sava novella á tot un bosch de pintors*, no ja á Italia d'ahon va marxarne als 19 anys, édat molt apropiat pera estudiar, pero no pera crear escoles, sino á Espanya hon son talent conseguí tot son desenrotlló; tant es axís, que després d'haver investigat molt, havem pogut trobar sols un dexeble seu, que es en Lluís Tristan, fill d'un poblet proper á la esmentada ciutat imperial, nascut en 1586 y mort en 1640, y del qui hi ha en lo Museu Provincial toledá 12 quadros, retratos d'altres tants cardenals. No escatimarém los mérits que l'acompanyaven, puix no conexém l'original de cap obra seva y sols si alguna copia més ó menys fidel. No tenim noticia de que 's consideri com á portentosa cap de les seves obres que existexen en lo Museu Nacio-

nal, consistents en un quadro representant á Jesucrist mort á la falda del Etern Pare voltat d'àngels, y nou retratos de cavallers. Pero si farem constar que en un catàlech de les obres que te en son Museu particular la Reyal Academia de Sant Ferrán, havem vist calificat ab lo mot de *famós*, no sabem en quin concèpte, un quadro representant l'enterrament del comte Orgaz per St. Esteve y St. Agustí, acompanyats per varis personatges que resultan ésser retratos de vivents en los dies del nostre artista, no essent açó prou per convencernos fàcilment de que *'l Greco*, *ab la flama de son geni doná més nom á exa Espanya que totes les flamarades d'oriental fantasia*.

¿Quina relació pot tenir lo *Greco* ab Catalunya, per que se li aixequi aquí un monument? La mateixa que pot tenirhi Velásquez, quina activitat en nostre pays fou la de passarhi anant de Madrid á Italia á perfeccionar sos estudis; pot molt be haver succehit *que arribant del altra banda de platja d'aquest mar s'aturás en les costes ponentines sens ésser aquell raig de llum d'Orient*, per crear aquell art ascètic fet d'*anyorances de patria y somioses tristesses*; puix la única noticia que havem tingut de que existien obres del *Greco* en lo Principat es de que n'hi havien ó n'hi han en lo Museu particular de D. Sebastiá Antón Pascual, y encare no estém certs de que los tals quadros ó quadro, no sien d'aquell catalá á qui s'anomenava també lo *Greco*, no perque fos fill de Grecia, sino per la correcció que s'admirava en ses figures, segons ho havém llegit en un autor castellá.

Deplorém també nosaltres que aquell *artista immortal* no tingui ni una pedra senyalant son pás gloriós, ni un xipré que ombregi la seva tomba ignorada; que ni una lápida desperti al caminant la memoria de son nom, puix nostre amor á tots aquells fills de Catalunya que per ses virtuts y saber s'han singularisat en mitg de la societat en que han viscut, ab tot y ésser molt gran, no 'ns ha ofuscat lo conexement fins á no volguer atendre que fora d'aquí també hi han hagut figures capdals, en santedat, en ciencia y valer; pero creyem també que senzillament es ridícol lo constituïr-nos en *desfacedores de entueritos* que no havém comesos; que si á Theotocopuli no hi ha hagut qui li *haja cremat ni un llumet en la ara de son altar* y qui li haja dedicat una modesta corona com fruyt del agraïment, no han de ser los qui esmenin aquesta falta los qui sols han arribat á tenir conexement de que existí, per referencies, no per cap classe de relació d'intimitat; puix si axís han de cumplir ab tots aquells que 's troban en idéntich cas que *'l Greco*, arribarán á no tenir siti hon col·locar les estátues y 'ls monuments.

Cert que tots los hòmens som germans; pero ho som més ab aquells que junts havem viscut en una mateixa llar, en lo sí d' una familia y una mateixa paternitat es la que 'ns ha portat al mon y encaminat per los viarans de la vida; á aquests los hi devem y los hi portem, per naturalesa, major estimació que á aquells qui son al altra part de mon; per lo tant, será una virtut tan gran com se vulla l' honorificar als grans hòmens que han sobressortit per sa activitat moral en un punt qualsevol del mon que no sia la patria; pero primer es cumplir ab lo dever de glorificar á nostres compatricis, puix per alguna cosa s' han escrit en los Llibres sagrats aquelles paraules que tenim sempre á la memoria: «Recorduevos de les obres que varen fer vostres passats y lograreu una gloria gran y un nom perdurable.»

La vila de Sitges, en nostre concepte y creyem que en lo criteri de tothom, avans de proposarse axecar un monument á la memoria del tan repetit pintor, devia mostrarse satisfeta y orgullosa mare dels fills que ha produhit y han resultat ésser personalitats notories; devia fer evident que estimava ab l' amor de mare á aquell frare francescá que en lo segle xvii se distingí com á teólech y com á cronista y se anomená P. Angel Vidal, ó d' aquell pintor quins talents artístichs foren de tothom reconeguts, com foren celebrats sos mérits; que dexá en la capital de la monarquia espanyola, obres de compromís que van elogiar ab justicia los inteligents y la crítica d' aquells dies; que no sols meresqué ésser qualificat de *verdader artista*, sino que sapigué mostrarse digne del Art; que segons sos biógrafos vá naxer á 30 de Novembre del 1809 y va morir al 3 de Janer del 1880, y, que 's digué Joaquím Esalter y Rull.

Si los qui tenien dever de fer honorífica la tomba del *Greco* se portaren ab ell injustament, no corretteix sa falta la vila de Sitges, y en cambi, cau en lo defecte d' aquells, no honrant á sos fills mes distingits.

L' acte realisat lo día 25 del prop passat mes en aquella pintoresca vila, tindrà tota la importancia que 's vulga donarli per sos iniciadors; pero al recordar nosaltres que á la porta del Museo-Biblioteca Balaguer hi ha la estàtua de dos vilanovins illustres y que del *Cau ferrat* de Sitges n' ha sortit un monument dedicat á un foraster, nos preguntém: ¿hi ha tal volta dos patriotismes pera desvetllar aquesta *pàtria ensopada*?

Y la rahó nos ha dictat que l' patriotisme de Vilanova es para dir als fills d' aquella població y á tots los catalans; teuvos dignes d' aquests compatricis, enlayreuvos com ells en les mani-

festacions de la vostra activitat moral é intelectual; mentres que l' de Sitges, anant á buscar los estímuls fora de casa, sembla que digui: veyeu? aquí no n' hi ha hagut de genis com aquest. Y nos sembla que l' primer es com llum natural que no castiga la vista, sino que li permet veure bé 'ls obgetes ab tota claretat; mentres que l' segon es com llum artificial extensa que sols enlluerna, si es que no perjudica.

RAMÓN N. COMAS.

LA BANDERA CATALANA (1)

I

LOS VELL

S' esvaneix la nuvolada
que t' enfosquí,
y reviu la soleyada
que t' aclari.

Quatre pals de sanch valenta
marcan ton cor:
no tindria pas, calenta,
més vermellor.

Alenades que 't gronxolan
del Montserrat,
son moxaynes que aconsolan
la velletat.

Torna á ser pel nostre poble
ratxós dossier,
com vas ser mortalla noble
pel Cancellor.

II

LOS SACERDOTS

Bandera vella y venerada,
t' exalsarém
mentres no sias enllorada,
mentre ton arbre signi al cel.

Llur santedat ab tú trobaren,
en mellors temps,
fills que, abraçats á tu, lluytaren
contra l' escarni de tos drets.

Agermanats fa goig mirarnos
nets d' aquells braus,
prop l' arbre fort qu' ha de lliurarnos
de desamor á nostres llars.

Sagramentats per la senyera
qu' al sol atrau,
guia serás, noble Bandera,
cap á la Fé que lliura esclaus.

III

LES MARES

Fills, gardeuli voluntat
perque may plegui ses ales;
vora d' ella 'us hem criat,
y per ella 'ns sentim mares.

(1) Aquesta poesia, posada en música pel distingit compositor En Joseph Garcia Robles, fou estrenada al Masnou per l' *Orfeo Catalá*.

¡Trist del jovent
qu' als seus de cor no estimal

¡Trist del jovent
que aquest amor no senti!

Trevalleu per ferli honor
á montanya y terra plana;
las virtuts treuran gran flor,
y la flor gentil llevada.

Si 'us esveren los malvats
que voldrían trossejarla,
plorarém pels fills ingrats
qu' han venut la sanch dels pares.

¡May pedreji un tal afront
á la terra catalana!
¡May els qu' hem posat al mon,
may reneuguin de llurs mares!

¡Trist del jovent
qu' als seus de cor no estimal
¡Trist del jovent
qu' aqueix amor no senti!

IV

LO JOVENT

Bandera catalana:
mirans resolts
á conquistarten gloria
y eterna sort.

Vells, tingueu esperança!
¡Sia joyós
vostre tránsit de vida
cap á la mort!

Sacerdots de la terra:
á vostre entorn
adelerats s' aplegan
novells estols.

Mares, ¡no 'us afligexi
gran desconhort!
La sanch de vostres venes
ens bull al cor!

V

FINAL

Guiatge vell y honrat
de nostre amor y vida;
guiatge vell y honrat,
¡torna als payrals la dignitat!

Senyera prepotent
de nostra Patria vera:
Senyera prepotent,
¡sia glòriosa eternament!

JOAQUÍM RIERA Y BERTRAN.

EL SASTRE EN EL CEL

(RONDALLA ALEMANYA)

Un día en que feya molt bon temps allà dalt,
el bon Deu volgué passejarse pels jardins del
cel. Se 'n emportá á tots els sants y apóstols, de-

xant la guarda del paradís á Sant Pere, ab la
ordre de no dexar entrar á ningú, fos qui fos,
durant la seua ausencia. Sant Pere s' assentá
darrera la porta y feu centinella. Prompte se
sentí que algú trucava; Sant Pere pregunta:

—Quí hi ha y qué voleu?

Una veu tot llàstima li respón:

—Soch un pobre, pero honrat sastre qui vos
suplica 'l dexéu entrar.

—Sí, verdaderament, digué Sant Pere, hon-
rat com el lladre qui mereix la forca, donchs tu
tens els dits tan llarchs que la roba que talles
molt sovint s' hi queda. No pots entrar al cell
A més de que 'l bon Deu es á passejar y m' ha
prohibit obrir á ningú avans que torne.

—Per l' amor de Deu! feume aquesta caritat,
respongué 'l sastre,—he caminat tant que tinch
els peus tots macats y me será impossible en-
tornarmen. Si voléu dexarme entrar vos prome-
to que 'm cuydaré de totes les feynes més desa-
gradables: portaré á coll als nens, els hi rentaré
'ls mocadors, netejaré 'ls banchs que embruten
jugant, y á més de tot açó els apedassaré 'ls ves-
tits.

Al sentir açó Sant Pere se commogué y obrí
al sastre, pero abans li feu prometre que no 's
mouria de darrera la porta, á fi de que 'l Senyor
no 'l vegés al tornar de la passejada. Pero, enca-
ra 'l nostre home no 's vegé á dintre, no poguent
contenir la seua curiositat, començá á recorrer
tots els racons del cel.

Y veusaquí que arribá á una gran sala plena
de uns sillons magnífichs, al mitg dels quals s'
alçava un trono tot d' or. Era 'l trono hon s'
assentava el bon Deu pera veure tot lo que pas-
sava sobre la terra.

El sastre se quedá petrificat d' admiració. Se
moría d' enveja pera assentarse un moment en
aquells sillons, y no cal dir que aquell trono tot
d' or, el tentava encara més. Per fi, no poguent-
se contenir, pujá els esgrahons y s' assentá dalt
del trono.

Pero, al mateix instant, vegé tot lo que 's feya
aquí baix; y, entre altres coses, se fixá en una
dona vella qui rentava en el marge de un riu, y
qué, creyent que ningú la veyia, robava dos ves-
tits preciosos.

Al veure açó, el sastre s' enfadá tant, que aga-
fant un tamboret tot guarnit d' or y pedres pre-
cioses, lo llençá desde 'l cel sobre aquella mal-
vada vella! Mes prompte se 'n arrepení al veure
que no podia tornar lo tamboret al seu lloch, y
tot avergonyit baxá del trono, corrent á ama-
garse darrera la porta, creyentse que ningú ho
sabria.

Quan Nostre Senyor retorná junt ab tots els
Sants y Apóstols, no s' adoná del sastre qui s'

estava tot ajupit darrera la porta, pero tan prompte s'assentà al trono notà la falta del tamboret.

—¿Qué s'ha fet d'aquest tamboret? preguntà á Sant Pere.

Y Sant Pere admirat respongué que no 'n sabia rés.

—Vos havéu dexasat entrar á algú, replicà 'l bon Deu.

Y l'apòstol confessà que havia dexasat entrar á un pobre sastre qui s'estava amagat darrera la porta. Nostre Senyor el feu venir y li preguntà si havia prèls el tamboret.

—Es veritat, Deu meu, respongué aquest.

Y creyent disculparse afegí:

—En un accés de honrada cólera, l'he llençat contra una vella qui robava dos vestits molt bons del marge d'un riu.

—Homens falsos y violents, digué nostre Senyor, veuse aquí la vostra justícia divina! Si jo vos hagués jutjat com vos jutjéu als altres, quantes vegades no t'hauria ja ferit, desgraciat sastre, y quantes vegades no hauria ja tirat sobre 'ls pecadors del mon tots els tamborets del Paradís! Felicitat per tots vosaltres, la Clemència s'assenta en mon trono després de la Justícia. Surt del cel, puix ets indigne d'estarhi, y recordat que sols pertany á mí el càstich y el perdó.

Sant Pere agafà al sastre y el tragué del cel, pero com que tenia les sabates foradades y els peus tots macats, l'apòstol li donà un bastó y ensenyantli lo camí del Purgatori, tornà á tancar la porta.—F. y S.

MOVIMENT REGIONALISTA

ESPANYA

Catalunya.—Lo dissapte dia 4 del mes que som, prengué possessió del càrrech de Rector de la Parroquia del Carme d'aquesta ciutat lo Rnt. Dr. Ramón Garriga y Molins, que com saben nostres llegidors havia tingut fins ara igual càrrech en l'històrich poble del Bruch. Lo distingit sacerdot celebrà la diada repartint 300 bonos de pá, carn y arròs als pobres de la esmentada Parroquia.

Conegut l'amor que 'l Dr. Garriga sent per nostra terra, es segur que lo mateix los sermons que les demás pràctiques de devoció que 'l ritual permeti, se farán en nostra estimada llengua.

—Definitivament lo dia 27 del mes que som, tindrà lloch l'acte solemne de posar la primera pedra del monument al fundador de nostre teatre nacional En Frederich Soler.

La nova construcció s'axecará á la plaça del Teatre, ab lo que 's vindrà á confessar que 'l nom d'aquell espay se refereix al Teatre Nacional de Catalunya.

—La societat *Juventut Catalana*, fundada á Santiago de

Cuba y domiciliada en lo carrer de Sant Tomás, número 35, te per unich objecte agermanar y donar un agradable passatemps als catalans, mallorquins y valencians, residents en la esmentada població. Digne d'aplaudiment es l'acort dels fundadors de considerar com á germans nostres als fills de les Balears y de Valencia.

També á la Habana se fundá poch temps enrera una nova societat catalana titulada *La Casa Payral*.

—A Castelltersol va tenir lloch á derrers del mes passat sa acostumada festa major, estrenantse ab tal motiu la lletra que pera 'l *ball del ciri*, va escriure la distingida poetisa Na Agnès Armengol de Badia. La festa que tingué un magnífich éxit, acabá ab entussiasmes visques, essent respost pe'l públich, ab més deliri que 'ls altres, un patriórich crit de Visca Catalunya.

Los sermons, del Ofici y del Aniversari pels difunts, foren pronunciats en catalá.

—S'ha publicat en catalá lo programa de la festa major del poble d'Artés.

—Apunten los rutinarios.

Lo darrer número de nostre estimat company *La Comarca de Lleyda* publica lo segon article «Comparacions llingüístiques» d'En Enrich Arderiu. En ell s'ocupa dels diptongos y triptongos, demostrant que si be respecte als segons están en igualtat de condicions les llengues catalana y castellana, per lo que 's refereix als primers la nostra parla es més rica per possehir cinch diptongos més que la de Castella.

Digne d'esser transcrits son los següents apartats:

«Y no solzament més rica, sino més dolça y harmoniosa, ja que les vocals son les lletres mes sonores y nostra llengua porta avantatge en aquest punt, y 'ls diptongos augmentan la sonoritat y nostra parla 'n té mes que la castellana.

»Apart de que 'l sol fet de tindre major nombre de diptongos es un aventatja pera 'l dolçor y harmonia d'un idioma, porque d'eix modo pot haverhi més varietat de sons, los que admet la parla catalana ab excés, comparada ab la castellana, son ó directes ó débils; los directes contribueixen á la harmonia, los débils á la melositat de les paraules.

»No hem de passar aquí per alt sens protesta lo que nosaltres mateixos hem escoltat de llabís d'un professor de la Universitat Central, persona á qui 's reconeix competencia en materia històrica y literaria, qui en plena aula, sens los suficientes estudis y averiguacions llingüístiques, esposava la teoria de la aspresa del catalá, y especialment de sos diptongos, citant com exemple *iu* final: aixó dit ab omissió de proves y enunciat lo diptongo ab veu fosca y més ronca de lo que acostumava, constituheix un engany y una falsetat. Com aquest professor que cito son molts los castellans que fins ara s'han posat á desbarrar de la llengua catalana, exercint una perniciosa influencia en la joventut que frequenta les aules.»

—Lo passat dimecres l'aplaudí *Orfeo Catalá*, portá á cap sa anunciada excursió á Sabadell. Ademés de les tres seccions de la esmentada societat musical se trasladaren á la ciutat propera, gran nombre de sos protectors, molts d'ells acompanyats de ses families.

Al baxar del tren, acompanyats d'una gentada cada moment més nombrosa, se dirigí l'*Orfeo*, precedit de sa senyera al *Centre Catalá*, ahon entoná lo «Cant de la Senyera» que despertá gran entussiasme.

Del Centre, se trasladaren a la Iglesia Parroquial, posantse la senyera al presbiteri. La funció dedicada a la Mare de Deu del Montserrat, Patrona de Catalunya, fou solemnis-sima. L' *Orfeo* cantà la famosa missa de Palestrina anomenada del papa Marcelo, ab la afinació que li es peculiar. Lo sermó fou pronunciat per Mossen Gayetá Soler, y no sols fou fet en nostra parla, sinó que fou una prédica plena de bona doctrina cristiana catalanista, molt ben avinguda ab lo caràcter de la festa que aquell dia 's celebrava en la industriosa ciutat de Sabadell.

Durant la missa se repartí als fidels, elegantment im-presa, una Pregaria que diu així:

«Catalunya en Vos espera
oh! Verge de Montserrat

PREGARIA

Verge y Mare de Deu, que escullireu los cims de Mont-serrat pera palau de vostra soberania en aquest Principat, á Vos acudim los catalans agraïts aclamantvos per Reyna, y arreserantnos en vostre mantell maternal.

Protegiunos, excelsa Madona, contra nostres enemichs, apartéu de nostra terra tota maléfica influencia y feu que vagin sempre units los sentimepts de Fé y de Patria y que en sos esclats no quedi jamay postergat nostre llenguatge.

Feu, Senyora, que com en sos millors jorns de gloria, sia Catalunya espill de llibertat y justicia, y no tinga de plorar la pèrdua de sos fills en llunyanes terres.

Escoltéu benignament nostres prechs, oh Mare de Misericordia, y desde 'l cor de nostra patria, desde vostre palau de Montserrat presenteulos á vostre Santíssim Fill y Senyor nostre, pera que de sa Omnipotencia alcancém la salvació de Catalunya y la eterna benhauransa. Amén.»

(Se guanya 40 días d' indulgencia, resant una Salve á dita Santa Imatge, dades per lo senyor Bisbe diocesà.)

Acabada la missa, l' *Orfeo* cantà devant de la Casa de la Ciutat lo «Cant de la Senyera», essent objecte d' una gran ovació.

En la sala d' actes del Centre Català, se serví al mitj-dia un dinar de 250 cuberts, al final del qual sols se pronuncien tres discursos, tots ells entusiastes y afectuosos pera 'ls orfeonistes y 'ls organitzadors de la festa. L' acte finí entonant tots los presents la patriòtica cançó popular «Los segadors» en mitg del més gran entusiasme.

A la tarde, tingué lloch l' anunciat concert en lo teatre Euterpe al que va concorre un nombrós auditori. Lo programa constava de composicions de diferents autors y de moltes cançons populars catalanes. Totes foren molt aplaudides, pero lo que va despertar més l' entusiasme de la concurrència fou «La Bandera Catalana» del mestre García Robles.

Cap al tart se celebrà una professó en honor de nostra gloriosa Patrona, que fou lluhidíssima, assistinhi tots los individus del *Orfeo Català*.

Ab les escursions que darrerament ha fet aquesta corporació orfeónica, pot quedar ben convençuda de que no es sols á Barcelona ahon compta ab entusiastes admiradors.

—La primera obra que s' estrenarà en lo Teatre Català (Romea) en la vinenta temporada, serà 'l drama en tres actes original d' En Ernest Soler de las Casas, «La Llar», seguint després «Lo Nuvi» d' En Joseph Feliu y Codina y «Lo Cacich» d' En Angel Guimera.

La companyia catalana que baix la direcció d' En Antoni Tutau treballarà en lo Teatre Principal, també anuncia per sa part l' estreno de «Lo Nuvi» d' En Feliu y Codina.

—Dimecres passat la societat *Catalunya Nova*, visità la vila de Sitges, que li feu una arribada molt entusiasta. Al passar per la societat *Prado Suburense* se tiraren als coristes gran nombre de coronas de llover.

Al vespre se donà un concert en lo Teatre del Retiro, que fou extraordinariament concorregut, essent aplaudides totes les composicions executades, principalment les patriòtiques cançons populars catalanes «Planys» y «Los Segadors» que 's tingueren de repetir diferents vegades. L' acte acabà ab entusiastes visques á Catalunya.

Després del concert, los coristes obsequiaren ab diferents serenates á les senyoretas sitgetanes que confeccionaren la magnífica bandera catalana que serveix de senyera á la *Catalunya Nova*.

Fou en resúm una expedició que haurá dextat molt bons recorts.

Valencia.—S' han celebrat á Lucena los Jochs Florals d' enguany.

Los del any passat, encare que molt valencianistes, foren exclussivament literaris, pero en lo present la festa tingué un caràcter patriòtic molt marcat.

Lo següent extracte del discurs del inspirat poeta valencià En Ramón Andreu y Cabrelles ne dona bona idea:

«Aquest renaxement literari—digué—ha de despertar l' amor á la patria, á les seves glories y á les seves tradicions y deu considerarse com la base que ha de servir pera la reconquesta de nostres drets y nostres llibertats modificant los efectes del poder central, que passa totes les provincies per lo mateix raser, oblidant que cada una es diferente de les altres per la seva llengua, per la seva historia, per les seves costums, y necessita un règimen administratiu especial que defensi 'ls seus interesos, que no son los matexos en cap regió d' Espanya.»

Parlá després de les excelencies de nostra llengua, de les glories que alcançà ab les armes de la corona d' Aragó, puix ademés d' ésser la única parlada en los règnes de Valencia, Catalunya, Mallorca y Mitjdia de França, fou portada per nostres conquestes als de Cerdenya y de Sicilia, á les comarques del Atica, de la Beocia y de la Fócida y al regne de Nápolis, essent en tots aquestos dominis, usada com á llengua oficial cancelleresca, dolentse l' orador de que hi haja gent tan poch reflexiva que califiquin de dialecte aquesta llengua, desconexent ó be oblidant lo que la paraula dialecte significa,

Després tingué frases eloqüents d' elogi per la dona valenciana, per la reyna de la festa y per la vila de Lucena que ha merescut lo just dictat d' heróica y acabá dihent: «Aquests Jochs Florals que comensaren á Castelló, la ciutat populosa, prop de la mar, en vostra famosa Plana y re-viuen avuy entre aquestes encinglades montanyes, son com un caliu que mina nostre terror y que, si ara 's mostra débil y sense forces, tart ó d' hora acabarà per esclatar en fogarada, *perque aqueix foc naix del cor de nostre poble enardit pel sant amor á nostra patria.*»

Aquest discurs pronunciat en valencià fou molt aplaudit y l' orador calorosament felicitat.

—Lo moviment valencianista 's va extenent.

Está á punt de fundarse á Castelló de la Plana una societat regionalista titulada *La Nostra Terra*.

Molt nos plau que nostres germans de Valencia, nos ajuden en la bona tasca de nostra renaxença nacional.

Euskaria.—La campanya del govern centralista contra les aspiracions autonomistes de les nacionalitats naturals del Estat espanyol, no han parat, ni presenten aspecte d'acabar-se.

Sembla que una alta autoritat militar de Biskaya ha escrit una memòria sobre 'l' moviment fuerista de les regions basques, que l' aludit senyor ha confós llastimosament ab lo carlisme. Se diu també, que consultada una autoritat civil sobre 'l cas, ha convingut ab les opinions esposades per l' autor de la esmentada memòria y com á conseqüència dels treballs d' un senador y d' un diputat á Corts, se ha variat lo personal bascongat d' una de les branques de la Administració pública, que exercia ses funcions á Biskaya. Aquest darrer fet, que es lo que més prova l' afany centralisador dels governants espanyols, ha sigut confirmat per nostre estimat company *Euskalduna* de Bilbao.

Molt fàcil que á Catalunya, a més de les célebres llistes fetes per la policia honoraria, tinguem també memòries d' autoritats superiors y disposicions pera canviar los pochs empleats catalans que queden. Per are res ne sabem; pero no és per demés estar al aguayt dels delegats centralistes.

ESTRANGER

Austria-Hungria.—Al fi s' ha celebrat la anunciada conferencia parlamentaria. Sos resultats no serán tan falaguers pera la causa nacionalista de Bohemia, com s' esperava, donchs es ja indubtable que no s' arribará á la reforma de la Constitució en sentit autonomista. Es segur, no obstant, que 'ls txechs obtindrán algunes importants concessions en la qüestió de les llengues y alguns dels càrrechs més importants en la governació del pays.

Creta.—La Assamblea nacional dels cretenchs ha acordat fer saber als almiralls de les grans potencies, que acceptava la autònoma que Europa 'ls hi ha promés.

SOR TERESA DE JESÚS FORNET

Aquesta filla d' Aytona, va entregar son esperit á Deu á principis de la setmana passada. Tenia 54 anys. Fou una herohina en la pràctica de la més hermosa de les virtuts, la Caritat. La bondat de sos sentiments la havien impulsada á exercirla, especialment sobre los desemparats á qui los anys han desprovehit dels medis d' atendre á ses necessitats y fundá la institució de les Germanetes dels pobres vells desamparats. De son zel actiu é infatigable ne son testimoni les 104 cases establertes entre Espanya y América. Morí á Liria. Lo Senyor haurá premiat sos mèrits.

P. HERMENEGILD JACAS

Lo dia 28 del prop passat Agost morí en la Missió que te á Filipines la Companyia de Jesús. Fou aquest jesuïta barceloní lo primer prefecte del actual col·legi del carrer de Casp, durant quin càrrech sapigué atraures l' estimació de tots los qui 'l tractaren y á son zel se deu la fundació del Apostolat de la Oració á Barcelona. Fou un eloqüent predicador, un missioner zelós y un varó plé de bondat.

Quedan d' ell algunes correspondencies publicades en la Revista Popular referents á missions.

Destinat á Filipines fou allí hon se manifestá y desenvolupá tota l' activitat de son apostòlich afany, y allí agafá la anèmia que l' obligá á retornar á aquesta sa patria. Al cap d' algun temps torná á aquell arxipelach hon ha trovat lo terme de son peregrinatge per aquest mon, essent Rector de la Escola Normal. Deu lo tinga al cel.

DIETARI DEL PRINCIPAT

Dia 2.

Llegim en un diari que durant los 14 anys, (ben comptats encara no resultan 13) que regeix aquest bisbat l' Excm. senyor D. Jaume Catalá y Albosa, se han empleat 10 millions de duros en la edificació y restauració de temples y obgectes destinats al culte.

Dia 3.

Lo nombre d' alumnes, segons fa constar la premsa, concurrents á les escoles catòliques dirigides per los germans de la Doctrina Cristiana establertes en la parroquia de St. Joan de Gràcia, era al acabarse lo curs passat de 1890, y are se han inscrit pera l' actual 1208 quedant anotats pera cubrir vacants prop d' un centenar.

—Pren possessió de la Rectoria de la Parroquia del Carme d' aquesta capital, havent sigut nomenat per lo Sr. Bisbe, lo Rvmt. Dr. Mossen Ramon Garriga que fins are havia desempenyat la del Bruch. També ha sigut nomenat regent de la parroquia de St. Feliu de Sabadell, lo Dr. D. Feliu Sarda y Salvany. Al elector y als elegits nostra enhorabona.

Dia 4.

Se celebra en la iglesia de Betlem lo bateig d' un noy aschanti nascut als pochs dies d' arribar aquella tribu á Barcelona. Ab aytal motiu es gran la concurrència que acudeix á aquell temple y á les Rambles.

Dia 8.

Lo bisbe de Barcelona celebra de pontifical en lo solemne ofici que se celebra en lo monastir de Montserrat ab motiu d' esser la tradicional festa de la Patrona dels catalans.

—En la solemne festa que la confraria de la Mare de Deu de Montserrat ab l' unió del Centre Catalá de Sabadell celebra en la parroquia de St. Feliu d' aquella ciutat en honor de la Verge Montserratina, hi pren part l' «Orfeo Catalá» cantant per primera vegada la célebre missa de Palestrina dita generalment del papa Marcel. Lo panegirich que per que no sia una nota discordant es encomenat al entusiasta Mossen Gayetá Soler Pvre., no cal dir que es fet en nostra parla, resultant axis tot lo catalana possible aquella funció religiosa que fou per Sabadell un acontexement.

A la tarde l' «Orfeo» celebrá un concert en lo Teatre Euler d' aquella metexa població. No cal consignar los aplausos ab que fou festejat.

—En aquesta capital, seguint bona costum los fills de Berga y los de Solsona aquí residents celebren respectivament

funcions religioses á ses patrones la Mare de Deu de Queralt y del Claustre, en los Agonitzants y á Sant Agustí.

Dia 9.

Les campanes de la Catedral anuncian al vehinat la mort del canonge D. Martí Framis ocorreguda alguns dies avans á Sant Celoni. (A. C. S.)

Notes curioses.

La capella de la Mare de Deu de la Font de la Salut.—En lo carrer del Carme, cantonada al dels Angels, hi ha un convent de rónegues parets: es lo de les pobres monges Mínimes. Fou fundat en 1623 per Sor Maria de la Trinitat y s' establí en lo carrer del Hospital, en siti proper á la Riera baixa d' En Prim, corresponent devant per devant del lloch ahon 26 anys després venien á fer estada, desde Vilafranca del Panadés, les Carmelites Calçades del convent de la Encarnació, que ara 's troben á Sarriá, ja que tretes en 1868 de aquella casa pera ésser convertida en ball públich y *cuartelillo* de policia, tingueren de buscar altra habitació. Del carrer del Hospital les religioses de Sant Francisco de Paula se trasladaren als Ostallers, y d' allí en 1653, definitivament se possessionaren del convent actual, que engrandit per allà lo 1685 fou benehit per l' ilustre fill de Blanes lo Fra Gaspar Roig y Jalpí, una de les ilustracions del convent de Mínims, del carrer de Sant Pere més alt, reputat historiayre y cronista.

Aquell escut de la ciutat, que hi ha damunt de la porta, nos indica que la susdita comunitat s' establí allí per la protecció que va dispensarli lo Concell municipal, y nos recorda que en aquell mateix siti fou establerta la primera casa de dones de mon penedides, en 1372, baix la protecció del susdit Concell, qui va comprometre á satisfer tots los gastos y lo manteniment de 30 d' aquelles dones que abandonessen la vida escandalosa, además de pagar vuyt terces barcelonines de carn, y en dues epoques del any, per les festes principals de la casa, 50 lliures catalanes.

En aquell convent s' esdevingué, en 1726, que la comunitat mínima se vegé escomesa per una malaltia terrible que amenassava acabar ab totes les monges, puix en un mes ne moriren 10 y en un sol dia se 'n trobaren 5 de cos present. Y aquelles pobres monges que durant l' any sols s' alimentaven de peix, reforsaren la mortificació y penitencia de la vida austera que prescriu la regla estretíssima que següen, pera que 'l Senyor s' apiadés d' elles.

Una de les més fervents concebí la idea de que beben de l' aygua de una font que hi havia á la horta, se lliurarien del contagi y curarien de la malaltia, puix la Verge Santíssima, per aquella imatge seva que hi havia en la mateixa font, no dexaria de protegirles. Així ho feu entendre á ses germanes y lo resultat correspongué á la confiança.

Agrahides de tan assenyalat favor, determinaren pendre per especial patrona del convent á la Mare de Deu, donantli á aquella imatge una advocació apropiada. Y posats varis títols en una bossa, per tres vegades resultá sortir lo de Font de la Salut.

Y desde allavors, en la capella que alçaren en aquella font de la horta, hi celebren les monges una novena, y en lo quart diumenge d' Agost celebren en la iglesia solemne funció commemorativa d' aquell succehit.

Sant Gervasi.—Ab motiu de celebrarse en aquest poble, avuy barri de la ciutat, la festa major dedicada á la Mare de Deu de la Bonanova, desde antich ha sigut gran lo concurs de barcelonins que han acudit en lo segon diumenge de Setembre, á usufructuar del privilegi que desde llunyana fetxa te la població de matar porch durant tres dies.

Ha desaparegut ja aquella petita ermita parroquia, sufragánea de la de Sant Just, en la qual fou batejat nostre avi patern, pera convertirse en un temple de més capacitat, com desaparegué ab aquell santuari la antiquíssima imatge de la Verge, fabricada ab terra cuyta, quines formes de primitiva escultura tapaven los vestits sobreposats. Del principi de la construcció de la iglesia actual havém de contar una curiosa efeméride:

Als 7 d' Agost del 1844, fou visitada la capella per la reyna Isabel II, sa mare D.ª Cristina y la infanta que, després fou duquesa de Montpensier, acompanyades del general Narvaez, ministre de la Guerra, del general Pavía y altres personatges. Poch després de les 7 de la tarde arribaren les reynals persones y un repich de campanes anunciá la visita. Sortiren á rébreles l' Ajuntament, la Junta d' Obra de la iglesia en construcció y lo bisbe. Baxaren del cotxe, y per entre un carrer alfombrat de verdes y aromátiques herbes y empaliat ab robes de diferents colors, ostentant en una de ses parets los retratos d' aquelles augustes senyores, entraren aquestes, sota talem, á la capella, ben provehida de flors y brillant per gran lluminaria. Revestit lo prelat, se cantá lo *Te-Deum* per una música de capella, y després de resar torná á sortir la comitiva, precehida de algunes noyes que anaven tirant flors per lo camí que havia de conduhirla á la casa torre de la familia Garçon.

Aquesta sortí á rebre á les reynes é infanta á la porta del rextat que volta l' edifici. Entrades á la casa, al cap de una estona sortiren al balcó del centre de la fatxada, que estava adornat com los demés, ab domassos y ab un dossier sostingut per una corona reyal. Desde allí contemplaren lo magnífich panorama, mentres la concurrència de invitats ocupaven los costats del espayós pati semicircular, que hermostejaven verdes acacies y gerros de flors. Entre los convidats hi havia un bon nombre de pagesos y pageses del pays, endiumenjats.

Hi hagué algunes diversions entretingudes y per fi se proposá axecar una bomba, que era de seda blanca ab dibuxos de blau de cel y unes lletres que deyen. A SS. MM. y A., pero en lo moment de dexar anar la corda que la subjectava y sostenia la reyna Isabel, va creinar-se.

Lo lum fou causa que 's maregés la reyal familia, per lo que 's retirá al interior de la casa.

Quan torná á sortir, una orquesta, composta d' artistes aficionats, que ja havia tocat al entrar la marxa reyal, entoná un himne, compost esprofés, quina lletra cantaren alguns cantors. Després aquells pagessos y pageses, á la llum de fochs de bengala, ballaren lo classich *ball rodó*, ab acompanyament de castanyoles.

Al sortir, prop de les 10, molts joves del poble iluminaren lo camí ab atxes de cera, fins que despedintse les augustes persones de la familia Garçon, que tant s' havia esmerat en obsequiarles, entre los visques que son de rigor en tals cassos, retornaren á la capital.

RAMÓN N. COMAS.